

**Rvperti Ab||batis Monasterii || Tvitiensis Ordinis S.
Benedicti The||ologi antiqui, Opera duo, ut egregia sanè,
ita diu desiderata, multoq[ue] || labore perquisita, ac
sumptu haud ita modico ...**

Rupert <von Deutz>

Colonia, M. D. XXVI.

VD16 R 3796

Probabilius dici posse, q[uo]d no[n] ta[m] ho[mo] p[ro]pter supple[n]dum
angelo[rum] nume[rum], qua[m] & angeli & ho[m]i[n]es, p[ro]pter unu[m]
ho[m]i[n]em Iesum Chr[istu]m facti sunt

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71860)

Illic est presentis dilectione dei, sic maior est, sicut paruo siue quantulo cunq; igniculo grandis & ualide succensus caminus fortior est.

¶ Item sententia beati Gregorij in illo versu cantici Deuteronomij, constituit terminos gentium iuxta numerum angelorum dei, pro quo nos secundum Hebraicam ueritatem interpretante beato Hieronymo, ita legimus, constituit terminos populorum, iuxta numerum filiorum Israel. **Ca. XX.**

Alt idem doctor supra memoratus. Decem dragmas mulier habuit: quia nouem sunt ordines angelorum, sed ut compleretur electorum numerus homo decimus est creatus. Item post aliqua: Superna illa ciuitas ex angelis & hominibus constat, ad quam tantum credimus humanum genus ascendere, quantos illic

contigit electos angelos remansisse, sicut scriptum est, constituit terminos gentium, iuxta numerum angelorum dei. Quod scripturae testimonium, fateor, utrum ad hanc rem confirmandam satis idoneum sit ambigo. Praesertim quia iuxta Hebraicam ueritatem, interpretante beato Hieronymo, taliter scriptum est. Constituit terminos populorum, iuxta numerum filiorum Israel. Quae littera qualem adhuc sensum possit habere, postmodum dicemus. ¶ Nunc illud dicere praestat, quia propter illa uerba quae dixit, sed ut comple-

tur electorum numerus, homo decimus est creatus. Solent pleriq; arbitrari, quod si omnes angeli perstitissent, nullaq; ruina facta fuisset ex eis, non crearetur neq; fuisset causa cur deberet homo creari. Quod si conceditur, cauendum est ne ita pueri simus, ut existimemus deum nullum ante ruinam angelorum de homine creando habuisse propositum, sed postquam casus ille contigit, tunc demum illi uenisse in mentem consilium huiusmodi, scilicet facere genus nostrum ob recuperandam multitudinem domus seu familiae suae quae cecidit. ¶ Rectius ergo dicit, quia non homo propter angelos, immo propter hominem quendam angeli quoq; facti sunt, sicut & caetera omnia testante Apostolo, cum dicit: decebat enim eum, propter quae omnia & propter quae omnia, cuius capituli memoria nec non praeteriit in primo libello praesentis operis, cum de principio loqueremur in quo creauit deus caelum & terram. Si enim uerum dicit, immo quia uerum dicit Euangelista, quod factum est, in ipso uita erat, nihil excipiens: praemiserat enim, omnia per ipsum facta sunt, & sine ipso factum est nihil quanto magis homo iste decorus, ab ipso uerbo in unitatem personae assumendus angeli, qua angeli fierent, in ipso uita erat: Testatur & hoc ipsa sapientia, quae non est aliud quam ipsum uerbum, dum dicit: dominus possedit me ab initio uiarum suarum & caetera usque, quando appendebat fundamenta terrae cum eo eram cuncta componens, & ludens coram eo omni tempore, ludens in orbe terrarum. Statimq; subiungit, & deliciae meae esse cum filiis hominum. Quidnam hoc est, nisi ac si dixisset, antequam deus quicquam faceret a principio, & quoniam haec uel illa faciebat, hoc erat in proposito, ut ego uerbum dei, uerbum deus caro fieret, & in hominibus habitarem magna charitate, & summa humilitate, quae uerae deliciae sunt.

¶ Probabilius dici posse, quod non tam homo propter suppleendum angelorum numerum, quam angeli & homines propter unum hominem Iesum Christum facti sunt. **Caput XXI.**

Altur probabilius hoc dicimus, quod non tam homo propter suppleendum angelorum numerum, quam angeli & homines propter unum hominem IESUM CHRISTUM facti sunt: ut quoniam unus idemq; & deus ex deo natus erat, & homo nasciturus erat, haberet praeparatam ex utroq; latere familiam, hinc angelorum, hinc hominum, & ipse deus, & homo dominus & creator angelorum, dominus & creator atq; saluator emerit hominum sanctorum: dominus (inquam) in eis, sicut in domo sua, rex in gente sua, deus in maiestate sua.

Quia (sicut iam dictum est) & propter ipsum & per ipsum omnia. ¶ Hoc aspicientibus nobis perpulchrum est etiam illud attendere, quia non ante sed postquam ad Abraham factum est uerbum de promissione tam beati seminis, de aduentu uel natiuitate tanti hominis, ceperunt sancti angeli congaudentes hominibus uisibiliter quoq; interdum illud exhibere ministerium, de quo Apostolus: none (inquit) omnis spiritus administratorij sunt, missi in ministerium, & ita familiariter, ut hospicio quoq; illorum suscipi dignati sunt, &

appositi

Heb. 2. Ministeria angelorum ad homines propter Christum,

Heb. 1. Gen. 18. & 19.

D

appositos sumere cibos more hospitem hominum, & multa beneficia per eos amministra-
ta sunt, sicut passim testatur ipsa sacrarum historica siue prophetica series literarum. Veru-
nos de illis ipsorum beneficijs siue ministerijs alio in opere diximus aliquid, quod intitula-
tur de uictoria uerbi dei. Hic tantum hoc meminisse libuit, quod recte a uerbo promissio-
nis, quod factum est ad Abraham de semine eius in quo benedicerentur omnes gentes, quod
est Christus, coeperunt angelorum ministeria cum hominibus celebrari siue frequentari,
ac si dicat nobis scriptura, quia iure patribus illis angeli famulabantur, quoque ex semine na-
sciturus erat angelorum dominus.

Gene. 12

¶ Qualem sensum habere possit litera haec, quam secundum Hebraicum bea-
to Hieronymo interpretante, legimus, constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum Israel.

Deut. 32

¶ Roposuius supra dicere, quem sensum habere possit litera haec, quam secun-
dum Hebraicum beato Hieronymo interpretante legimus, constituit termi-
nos populorum iuxta numerum filiorum Israel. Nam quod iuxta aliam edi-
tionem legitur: statuit terminos populorum iuxta numerum angelorum dei,
sensum haberet firmiorem autoritate supradicti doctoris eximij, si hebraica quoque ueritas
sic haberet ut septuaginta transfulerunt, iuxta numerum angelorum dei. ¶ Primum ergo
quaerenda est intentio Moysi in uerbis istis cantici Deuteronomij. Interroga patrem tu-
um & annuntiabit tibi, maiores tuos & dicent tibi: Quando diuidebat altissimus gentes,
quando separabat filios Adam: constituit terminos populorum iuxta numerum filiorum
Israel. Pars autem Domini populus eius, Iacob funiculus hereditatis eius. Nimi-
rum in istis & in his quae sequuntur, commemorando beneficia dei, hoc intendit, ut bene-
uolentiam alliciat illius populi circa cultum dei, uel amorem patris sui, qui possedit, inquit,
& fecit & creauit te. Quale autem ab initio uel quanto a numero coepit possidere tali pos-
sessione, ut ille homo Iacob, gens fieret, aut populus existeret: Nimirum ab ingressu siue
introitu Iacob in Aegyptum, dicente domino ad illum, Ego sum fortissimus deus patris
tui. Noli timere, descende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te tibi. Et post
pauca sic scriptum est: Omnes animae domus Iacob, quae ingressae sunt in Aegyptum
fuerunt septuaginta. Porro Ioseph & duo filij eius, Esraim & Manasses in Aegy-
pto erant. Itemque scriptum est, Erant igitur omnes animae eorum, qui egressi sunt de
femore Iacob, septuagintaquinque. ¶ Profecto iuxta hunc numerum filiorum Israel, quod
tunc populus esse coepit, iam dudum constituerat dominus terminos populorum, quan-
do (sicut ibidem dictum est) diuisit altissimus gentes, & seperabat filios Adam propter su-
perbiam, ubi turrim Babel aedificabant. Illa nanque diuisione septuagintatres (quod aiunt
scriptores) uel potius (ut ratio declarat) septuagintaduae gentes totidemque linguae per ter-
ras esse coeperunt, quae crescendo prouincias & insulas impleuerunt. Hinc beatus Hiero-
nymus, ubi dominus dixit ad Petrum, an putas quia non possum rogare patrem meum, &
exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones angelorum, illius iam dictae multi-
tudinis gentium siue populorum hoc modo meminit. Vna legio apud ueteres sex milibus
complebatur hominum. Pro breuitate temporis, numerorum non accurrimus explicare
typos. Tantum dixisse sufficiat: quia septuagintaduo milia angelorum, in quot gentes ho-
minum lingua diuisa est, duodecim legionibus fieri manifestum est. Nonnihil igitur pon-
deris habet secundum hunc sensum litera haec, constituit terminos populorum iuxta nu-
merum filiorum Israel. Quantum enim ualet ad exigendam Israelis beneuolentiam, cie-
ca deum, quod cum iam haberet deus septuaginta gentes, dimissis illis, solos elegit sibi in
gentem septuagintaduos homines uel paulo plures, quia Ioseph cum filijs suis in Aegypto
erant: Vnde fit, ut recte propter paucitatem cum admiratione legatur, pars autem domi-
ni populus eius, Iacob funiculus hereditatis eius.

Intentio Moy-
si in Cantico
Ibidem

Gene. 46

Diuisio genti-
um secundum
septuaginta
duas linguas,

Math. 26.

FINIS LIBRI TERTII.